

Ehdotukset hankintalakiesityksen muokkaamiseen

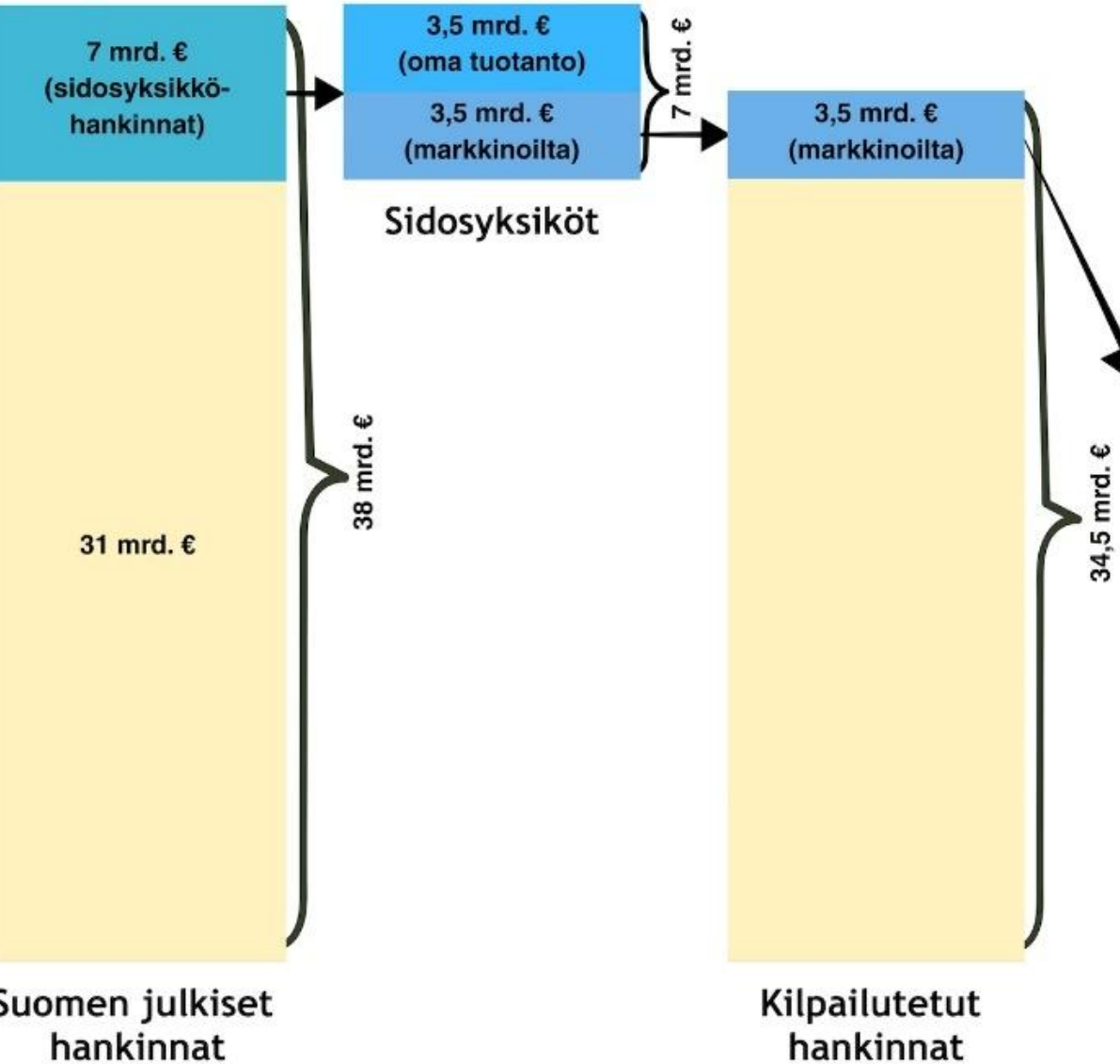
- 10 % minimiomistusvaatimus toimii
hallituksen tavoitteita vastaan**

Esitys Eduskunnan talousvaliokunnalle 4.3.2026

Kustos Ry
Julkishallinnon palvelukumppanit

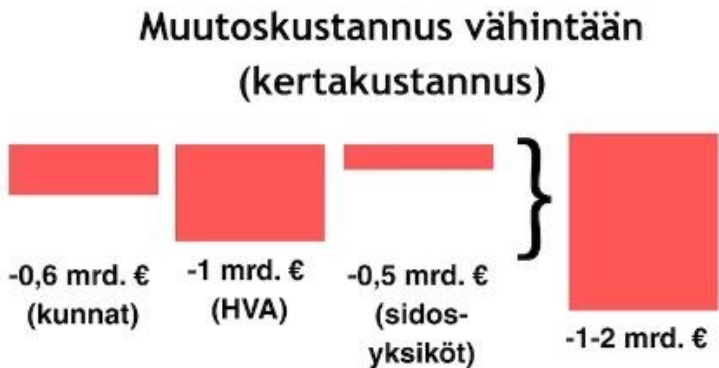
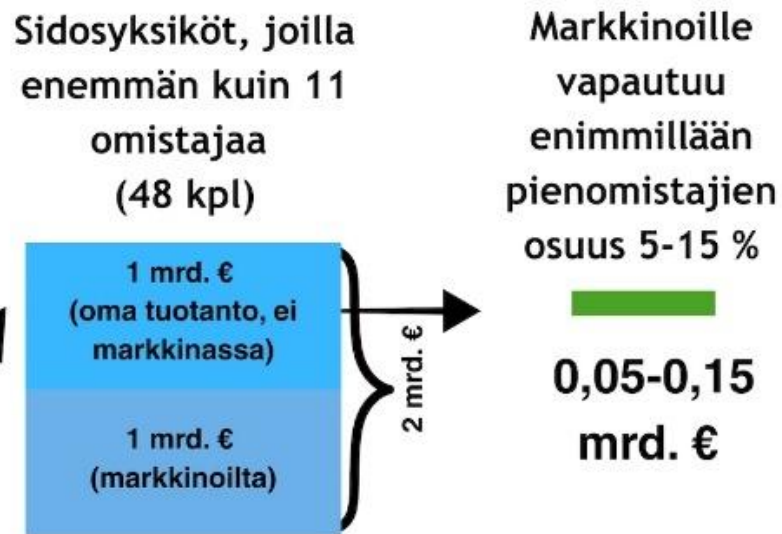
RAKENNE: JULKISET HANKINNAT SIDOSYKSIKÖILTÄ
JA KILPAILUTTAMINEN MARKKINOILLA

Suomen julkiset hankinnat
Valtio, kunnat, kuntayhtymät, hyvinvointialueet, hyvinvointiyhtymät, seurakunnat

Lähteet: Tutkihallintoa.fi ja "Julkiset hankinnat: kokonaisvolyyymi ja datan hyödyntäminen" (VM, 2021)

TARKASTELU 10 PROSENTIN
VAIKUTUKSESTA MARKKINOIHIN

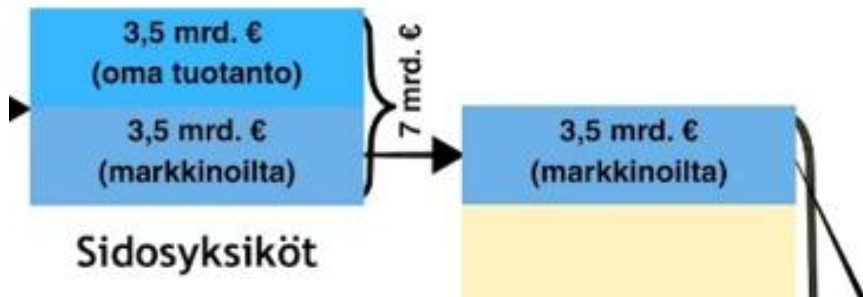

JOHTOPÄÄTÖKSET

- Markkinaan siirtyvä osuus: **0,05-0,15 mrd. €**
- Pääomistajat (>10 % omistus) jatkavat sidosyksikön hyödyntämistä
- Muutuskustannus vähintään*: **1-2 mrd. €**

*Kunnille kohdistuvaa muutuskustannusta on arvioitu Kuntaliiton tilauksesta FCG:n toimesta, hyvinvointialueiden ja sidosyksiköiden muutuskustannuksia suhteutettu kunnille kohdistuviin kustannuksiin.

Vaikuttavuusarvio kilpailutettuihin toimittajasopimuksiin tekemättä

- Inhouse-yhtiöt kilpailuttavat markkinoilta noin 50-75% liikevaihdestaan - inhouse-yhtiöiden ja markkinatoimijoiden välillä on tuhansia kilpailutettuja sopimuksia

- Jos pienet omistajat ovat velvoitettuja irtisanomaan sopimuksensa inhouse yhtiöiden kanssa → toimittajasopimusten volyymi muuttuu olennaisesti ja hankintalaki velvoittaa kilpailuttamaan uudelleen.
- Kuka korvaa inhouse-yhtiöiden ja markkinatoimijoiden välisten sopimusten muutokset, irtisanomiset, sopimussakot ja vahingonkorvaukset? → tähän otettava laissa kantaa

Esitetyn 10% omistusvaatimuksen vaikutukset

Rääkkylä	Tohmajärvi	Heinävesi
Ilomantsi	Lieksa	Liperi
Juuka	Nurmes	Kitee
Kontiolahti	Outokumpu	Polvijärvi

Pohjois-Karjalan 12 pientä kuntaa, joissa väestöä yhteensä **83 000**

Etelä-Karjala	HUS
Helsinki	Itä-Uusimaa
Keski-Uusimaa	Kymenlaakso
Länsi-Uusimaa	Päijät-Häme
Vantaa-Kerava	

Etelä-Suomen yhteistyöalue - 9 hyvinvointialuetta, joissa väestöä yhteensä **2 263 000**

- Rajaa erityisesti pienet kunnat pois inhouse yhteistyöstä, joka on ollut heille edellytys palveluiden järjestämiseen → muutuskustannukset ja riskit kaatuvat pienille kunnille
- Isot omistajat keskittyvät yhteistyöhön keskenään, joka voi kasvattaa inhouse yhtiöitä entisestään
- Hallitsematon muutosvaihe, joka aiheuttaa kyberturvariskejä ja kustannuksia

Muutosehdotus ja perustelut

10%:n omistusvaatimus poistetaan

- Määräysvallan käsitettä on jo tarkennettu MAO:n ja KHO:n päätöksillä vuosien 2024-2025 aikana, joka on jo johtanut ja edellyttää muutoksia laajan omistajapohjan yhtiöissä
- Olemassa olevan lain rikkomiseen on mahdollista puuttua nykyisen lainsäädännön puitteissa, ilman uuden sääntelyn lisäämistä
- Nykyisen lainsäädännön edellyttämät muutokset sidosyksiköihin on mahdollista toteuttaa hallitummin, joka rajaa kustannuksia ja turvallisuusriskejä
- Alueelliset yhteistyömahdollisuudet säilyvät; pk-yritykset ovat mukana hankintaketjuissa, joka hillitsee markkinoiden keskittymistä jättiyhtiöille
- Hankintalakiesityksessä ei muilta osin ristiriitaa perustuslain näkökulmasta

Ehdotus lakitekstiksi löytyy Kustoksen lausunnon word-versiosta.

Vaihtoehtona omistusvaatimus 1%

- Pienilläkin kunnilla olisi mahdollisuus yhteistyöhön, joka rajaa kyberturvallisuusriskejä ja kustannuksia
- Edellyttää isoimmissa sidosyksiköissä järjestelyjä, mutta niiden kohteena on rajatumpi määrä kuntia/hyvinvointialueita – ei hallitsematonta muutosvaihetta
- Määräysvalta toteutettava myös hankintalain edellytysten mukaisesti, omistusprosentti ei poista määräysvallan kriteereitä

- Lisää sääntelyä ja sen monimutkaisuutta
- Omistusprosentti ei ota kantaa omistavan organisaation kokoon

Ehdotus lakitekstiksi löytyy Kustoksen lausunnon word-versiosta

Kiitos!

Salli Kortelainen
hallituksen puheenjohtaja - toimitusjohtaja
Kustos ry – Meidän IT ja talous Oy
salli.kortelainen@meita.fi

p. 040 6720 774
www.kustos.fi

Kustos Ry
Julkishallinnon palvelukumppanit